

KFU og BUU XXX: Modeller for samarbejde mellem biblioteker og skolebiblioteker om elevers adgang til fysiske bøger

Baggrund

Borgerrepræsentationen har den 14. december 2023 besluttet at pålægge Børne- og Ungdomsforvaltningen og Kultur- og Fritidsforvaltningen i samarbejde at udarbejde et forslag til politisk behandling om styrkelse af samarbejde mellem folkebiblioteker og skolebiblioteker. Hensigten med forslaget er at styrke elevers adgang til fysiske bøger. Forslaget skal indeholde modeller for, hvordan alle skolebiblioteker kan tilbyde eleverne en inspirerende fysisk bogsamling til frilæsning baseret på en fælles faglig standard, og hvordan skolerne forpligtes til at prioritere ressourcer til at skolebibliotekerne kan indgå aktivt i et sådant arbejde.

Indhold

Fra nationale undersøgelser ved vi, at børn og unges læseglæde er faldende (Bl.a. PIRLS 2021 og Børns og Unges læsning 2021).

Forslaget indeholder fire modeller for samarbejde mellem biblioteker og skolebiblioteker om elevers adgang til fysiske bøger med en servicebevilling på 1,4-8,3 mio. kr. for model 1, 1,3-6,6. mio. kr. for model 2, 0,3-2,7 mio. kr. for model 3 og 0,6-3,2 mio. kr. for model 4 fordelt over årene 2025 til 2027. Modellerne kan skaleres og kombineres efter ønske.

Forslaget består af fire forskellige samarbejdsmodeller, der kan kombineres og skaleres efter ønske. Samarbejdsmodellerne tager udgangspunkt i Folkeskolelovens § 19 stk. 2, hvoraf det fremgår, at skolernes pædagogiske læringscenter er ansvarlige for at stille undervisningsmidler til rådighed for undervisning, herunder også bøger til elevernes fritidslæsning og at yde vejledning i brugen heraf. Det fremgår også af lovgivningen, at det pædagogiske læringscenter samarbejder med folkebiblioteket. Testning af de fire modeller supplerer den nye aftale om folkeskolen, hvor der afsættes midler til Center for Undervisningsmidler (CFU), som skal stå for udlån af bøger med henblik på at sikre, at de nye anbefalinger om brug af mindre skærm i skolen også understøttes af både skøn- og faglitteratur. BUU har desuden i 2023 besluttet at bruge betegnelsen "skolebiblioteker" og "skolebibliotekar", når det er muligt, for at holde fokus på vigtigheden i at styrke elevernes læselyst.

Samarbejdsmodellerne tager desuden afsæt i en faglige standard, som er beskrevet i publikationen "Fremtidens frilæsningssamling i skolernes PLC" (2020), der er en guide til udvikling af skolernes fysiske frilæsningssamling. Denne publikation var en del af sagen til BUU om læselyst og skolebiblioteker den 16. august 2023, som et eksempel på et godt idékatalog med initiativer, der kan styrke de københavnske skolebibliotekers indsats for at fremme læselyst blandt eleverne. Af publikationen fremgår det, at en skoles frilæsningssamling ideelt set bør:

- bestå af 12.000 bøger for en skole med 800 elever – svarende til 15 bøger pr. elev.
- fornyes med 5% årligt svarende til 600 nye bøger om året på en skole med 800 elever. Det svarer til et årligt driftsbudget på 120.000 kr. til indkøb af fysiske frilæsningsmaterialer på en skole med 800 elever. (Der regnes med en gennemsnitspris på 200 kr. pr. bog ekskl. moms og klargøring.)
- har afsat de nødvendige personaleressourcer til betjening og formidling samt ressourcer til kompetenceudvikling i relation hertil

Kategorisering	
Need to	
Rettidig omhu	
Bevillingsudløb	
Henvist sag	x
Bestilt af politisk parti	
Bestilt af fagudvalg	
Bestilt administrativt	

- udnytter ressourcerne bedst muligt ved at indtænke det samarbejde med folkebibliotekerne, som er indskrevet i lovgivningen.

Den faglige standard vil danne afsæt for udviklingen af skolebibliotekerne i model 1 og 2, og der er i projektperioden afsat 120.000 kr. årligt til bogindkøb i skolebiblioteket.

Samarbejdet sker mellem de lokale skolebiblioteker og Københavns Biblioteker. Det er frivilligt for skolerne at deltage og BUF vil (koordineret fra en eller flere skoler) i dialog med skolerne finde frem til de skoler, der har behov og ønske om at teste de forskellige modeller.

Model 1: Indkøb og kassation forankret i KFF

Med denne model testes et samarbejde, hvor Københavns Biblioteker varetager kassations- og indkøbsopgaven for et antal skoler og anvender bibliotekets specialiserede viden. Københavns Biblioteker køber i forvejen mange tusinde materialer til børn og unge årligt og har de rette kompetencer og erfaring i at udvælge bøger til børns frilæsning. Modellen har fokus på at hjælpe skolerne ift. kassations- og indkøbsopgaven samt udnytte Københavns Bibliotekers specialisering på området.

I praksis vil det betyde, at medarbejdere fra Københavns Biblioteker bliver ansvarlige for kassation og indkøb af frilæsningsbøger til skolebiblioteket. Skolen vil fortsat have en fast medarbejder i skolebiblioteket, som dels er i dialog med medarbejderen fra folkebiblioteket om indkøb og formidling af bøgerne og som varetager den øvrige drift af skolebiblioteket. Denne model vil være god for de skoler, som har et ønske at forbedre og udvikle deres skolebibliotek med udgangspunkt i anbefalingerne i "Fremtidens frilæsning i skolernes PLC" og som ser potentiale i at udnytte Københavns bibliotekers specialviden og kompetencer på området og dermed skabe en udvikling af skolebiblioteket over en treårig periode.

Model 2: Konsulentmodel

Det kræver specialiseret viden at sammensætte en relevant bogsamling og løbende vedligeholde den med indkøb af nye bøger og kassation af slidte og forældede bøger. Indkøb af de rette bøger kræver et godt overblik over markedet for børnelitteratur, der konstant er i forandring. Dertil kommer at indretningen af biblioteksrummet og formidlingen af bøgerne har stor betydning for om eleverne låner bøger eller går igen.

Modellen går ud på at et antal skoler får besøg af én af Københavns Bibliotekers materialespecialister, der sammen med skolebibliotekaren eller anden relevant medarbejder, gennemgår og diagnosticerer samling samt giver anbefalinger ift. indkøb, kassation og inspiration til indretning af skolebiblioteket. Modellen har fokus på lokal kompetenceopbygning af materialehåndteringsopgaven på den enkelte skole.

I de efterfølgende to år vil der være et opfølgingsmøde, hvor skolen får sparring og rådgivning ift. indkøb, formidling mv. Denne model vil være god for de skoler, som har et ønske om at forbedre og udvikle deres skolebibliotek med udgangspunkt i "Fremtidens frilæsning i skolernes PLC" – og som har de nødvendige personaleressourcer til selv at stå for indkøb og kassation og skabe den ønskede udvikling. I denne model er der derfor ikke afsat ressourcer til at skolen holder sig orienteret på bogmarkedet, foretager indkøb og kassation.

Model 3: Klasselånerkortsmodel

Model 3 handler om at udbrede en praksis med klasselånerkort, som nogle skoler allerede har i dag, hvor skolerne får klasselånerkort og dermed kan låne bøger gebyrfrit på folkebiblioteket. Denne model kan fungere som et supplement til Netværksmodellen (se nedenfor), men kan også fungere som selvstændig model. Med klasselånerkort kan lærerne låne bøger fra folkebiblioteket til enkeltelever eller bøger til brug

i klassen af flere elever, så klassen har adgang til et større udvalg af bøger, end hvad der er tilgængeligt i skolebiblioteket. Modellen har fokus på at tilbyde skolen et supplement af inspirerende fysiske frilæsningsmaterialer.

Model 4: Netværksmodel

Ét folkebibliotek og 2-5 nærliggende skoler går sammen i et netværk, hvor fokus er på at inspirere skolebibliotekarerne til, hvordan de formidler bøger til elever på forskellige klassetrin. Netværket vil på den måde være kompetenceopbyggende ved at give indsigt i og konkrete redskaber til at formidle bøger, samt inspiration til konkrete titler og bogserier.

Med denne model bygges der bro skolerne imellem og med det lokale folkebibliotek. Gennem netværket får skolebibliotekaren indsigt i, hvordan andre skolebiblioteker arbejder med at fremme elevers adgang til bøger og læselyst samt et øget kendskab til folkebibliotekernes formidlingstilbud målrettet elever i såvel skoletid som fritid.

Netværket mødes fysisk ca. fire gange årligt af 1,5-2 timers varighed og der regnes med 4 timer pr. møde til skolebibliotekaren inkl. evt. transport og forberedelse. Møderne planlægges, faciliteres og koordineres af folkebiblioteket med input fra skolerne. Bibliotek og skolerne forpligter sig på at deltage aktivt i netværket i en periode på tre år. Som supplement til de lokale netværksmøder afholdes et årligt fælles fagligt arrangement, hertil afsættes 8 timer til skolebibliotekaren. Skolerne deltager med én medarbejder fra skolebiblioteket.

Afprøvning

De fire modeller testes over en treårig periode med henblik på at udvikle området gennem et formaliseret samarbejde mellem skoler og biblioteker.

Forventet effekt og opfølgning

For alle modeller gælder det, at der vil blive samlet op på erfaringer fra forsøgsperioden. Ift. model 1 og 2 vil der blive gennemført en før- og eftermåling med fokus på bl.a. data om udlån, indkøb, kassation mm. Erfaringer og anbefalinger formidles i en afslutningsrapport, der forelægges begge udvalg med henblik på en eventuel videreførelse af indsatsen.

Økonomi

Nedenstående oversigt viser udgiften ift. gennemførelse af test af hver enkelt model. Den samlede økonomi afhænger af, hvilke modeller der skal testes samt omfanget.

Tabel 1 – Indkøb og kassations forankret i KFF

1.000 kr., 2025 p/l	Styrings- område	2025	2026	2027	I alt
Model med 1 skole					
<i>Kultur- og Fritidsforvaltningen</i>					
Projektledelse (konceptualisering, koordinering og evaluering)	Service	250	250	250	750
Medarbejderressourcer til gennemgang og diagnosticering af samling, indkøb, kassation og årligt opfølgingsmøde	Service	115	65	65	245
<i>Børne- og Ungdomsforvaltningen</i>					
Supplement til skolernes budget til indkøb af bøger og medarbejderressourcer	Service	140	140	140	420
Udgifter i alt (netto)		505	455	455	1.415
Model med 10 skoler					
<i>Kultur- og Fritidsforvaltningen</i>					
Projektledelse (konceptualisering, koordinering og evaluering)	Service	500	500	500	1.500
Medarbejderressourcer til gennemgang, diagnosticering af samling, kassation, indkøb og årligt opfølgingsmøde	Service	1150	650	650	2.450

1.000 kr., 2025 p/l	Styrings- område	2025	2026	2027	I alt
<i>Børne- og Ungdomsforvaltningen</i>					
Koordinator på en skole eller flere skoler (rekruttering af skoler mv.)	Service	150			150
Supplement til skolernes budget til indkøb af bøger og medarbejderressourcer	Service	1.400	1.400	1.400	3.600
Udgifter i alt (netto)		3.200	2.550	2.550	8.300

Tabel 2 - Konsulentmodel

1.000 kr., 2025 p/l	Styrings- område	2025	2026	2027	I alt
Model med 1 skole					
<i>Kultur- og Fritidsforvaltningen</i>					
Projektledelse (konceptualisering, koordinering og evaluering)	Service	250	250	250	750
Gennemgang og diagnosticering af samling, vejledning, opstartsmøde og årligt opfølgingsmøde samt bidrage til konceptualisering.	Service	65	15	15	95
<i>Børne- og Ungdomsforvaltningen</i>					
Supplement til skolernes budget til indkøb af bøger og medarbejderressourcer	Service	160	140	140	420
Udgifter i alt (netto)		475	405	405	1.285*
Model med 10 skoler					
<i>Kultur- og Fritidsforvaltningen</i>					
Projektledelse (konceptualisering, koordinering og evaluering)	Service	350	350	350	1.050
Gennemgang og diagnosticering af samling, vejledning, opstartsmøde og årligt opfølgingsmøde samt bidrage til konceptualisering.	Service	650	150	150	950
<i>Børne- og Ungdomsforvaltningen</i>					
Koordinator på en skole eller flere skoler (rekruttering af skoler mv.)	Service	150			150
Supplement til skolernes budget til indkøb af bøger, mødeaktivitet og medarbejderressourcer	Service	1.600	1.400	1.400	4.400
Udgifter i alt (netto)		2.750	1.900	1.900	6.550*

*I denne model forudsættes det, at skolernes ressourcer til at holde sig opdaterede med bogmarkedet samt varetage indkøb og kassation afholdes indenfor skolernes eksisterende budgetrammer.

Tabel 3 – Klasselånerkortmodel

1.000 kr., 2025 p/l	Styrings- område	2025	2026	2027	I alt
Model med 1 skole					
<i>Kultur- og Fritidsforvaltningen</i>					
Projektledelse (evaluering mv.)	Service	50		50	100
Klasselånerkort (Estimat er baseret på en skole med 800 elever)	Service	80	80	80	240
Udgifter i alt (netto)		130	130	130	340
Model med 10 skoler					
<i>Kultur- og Fritidsforvaltningen</i>					
Projektledelse (evaluering)		50		50	100
Klasselånerkort (Estimat er baseret på en skole med 800 elever)	Service	800	800	800	2.400
<i>Børne- og Ungdomsforvaltningen</i>					
Koordinator på en skole eller flere skoler (rekruttering af skoler mv.)	Service	150			150
Udgifter i alt (netto)		1.000	800	850	2.650

Tabel 4 – Netværksmodel

1.000 kr., 2025 p/l	Styrings- område	2025	2026	2027	I alt
Model med 1 netværk					
<i>Kultur- og Fritidsforvaltningen</i>					

1.000 kr., 2025 p/l	Styrings- område	2025	2026	2027	I alt
Medarbejderressourcer til projektledelse, koordinering, facilitering, opfølgning, konceptualisering samt evaluering	Service	100	100	100	300
<i>Børne- og Ungdomsforvaltningen</i>					
Medarbejder ressourcer til forberedelse og deltagelse (fem skoler)	Service	100	100	100	300
Udgifter i alt (netto)		200	200	200	600
Model med 5 netværk					
<i>Kultur- og Fritidsforvaltningen</i>					
Medarbejderressourcer til projektledelse, koordinering, facilitering, opfølgning, konceptualisering samt evaluering	Service	500	500	500	1.500
<i>Børne- og Ungdomsforvaltningen</i>					
Medarbejder ressourcer til forberedelse og deltagelse (25 skoler)	Service	500	500	500	1.500
Koordinator på en skole eller flere skoler (rekruttering af skoler mv.)	Service	150			150
Udgifter i alt (netto)		1.150	1.000	1.000	3.150

Risikovurdering og proces

Bevillingstekniske oplysninger

Table 5. Udgifter til service – Indkøb og kassation forankret i KFF

1.000 kr., 2025 p/l	Udvalg	Bevilling	Indtægt/ Udgift	2024	2025	2026	2027	2028	I alt
Model med 1 skole									
Projektledelse (konceptualisering, koordinering og evaluering)	KFU	1060	Udgift		250	250	250		750
Medarbejderressourcer til gennemgang og diagnosticering af samling, indkøb, kassation og årligt opfølgingsmøde	KFU	1060	Udgift		115	65	65		245
Supplement til skolernes budget til indkøb af bøger og medarbejderressourcer	BUU	3330	Udgift		140	140	140		420
Udgifter i alt (netto)					505	455	455		1.415
Model med 10 skoler									
Projektledelse (konceptualisering, koordinering og evaluering)	KFU	1060	Udgift		500	500	500		1.500
Medarbejderressourcer til gennemgang, diagnosticering af samling, kassation, indkøb og årligt opfølgingsmøde	KFU	1060	Udgift		1150	650	650		2.450
Koordinator på en skole eller flere skoler (rekruttering af skoler mv.)	BUU	3330	Udgift		150				150
Supplement til skolernes budget til indkøb af bøger og medarbejder ressourcer	BUU	3330	Udgift		1.400	1.400	1.400		3.600
Udgifter i alt (netto)					3.200	2.550	2.550		8.300

Table 6. Udgifter til service – konsulentmodel

1.000 kr., 2025 p/l	Udvalg	Bevilling	Indtægt/ Udgift	2024	2025	2026	2027	2028	I alt
Model med 1 skole									
Projektledelse (konceptualisering, koordinering og evaluering)	KFU	1060	Udgift		250	250	250		750
Gennemgang og diagnosticering af samling, vejledning, opstartsmøde og årligt	KFU	1060	Udgift		65	15	15		95

1.000 kr., 2025 p/l	Udvalg	Bevilling	Indtægt/ Udgift	2024	2025	2026	2027	2028	I alt
opfølgingsmøde samt bidrage til konceptualisering.									
Supplement til skolernes budget til indkøb af bøger og medarbejderressourcer	BUU	3330	Udgift		160	140	140		420
Udgifter i alt (netto)					475	405	405		1.285*
Model med 10 skoler									
Projektledelse (konceptualisering, koordinering og evaluering)	KFU	1060	Udgift		350	350	350		1.050
Gennemgang og diagnosticering af samling, vejledning, opstartsmøde og årligt opfølgingsmøde samt bidrage til konceptualisering.	KFU	1060	Udgift		650	150	150		950
Koordinator på en skole eller flere skoler (rekruttering af skoler mv.)	BUU	3330	Udgift		150				150
Supplement til skolernes budget til indkøb af bøger, mødeaktivitet og medarbejderressourcer	BUU	3330	Udgift		1.600	1.400	1.400		4.400
Udgifter i alt (netto)					2.750	1.900	1.900		6.550*

*I denne model forudsættes det, at skolernes ressourcer til at holde sig opdaterede med bogmarkedet samt varetage indkøb og kassation afholdes indenfor skolernes eksisterende budgetrammer.

Tablet 7. Udgifter til service – klasselånerkortmodel

1.000 kr., 2025 p/l	Udvalg	Bevilling	Indtægt/ Udgift	2024	2025	2026	2027	2028	I alt
Model med 1 skole									
Projektledelse (evaluering mv.)	KFU	1060	Udgift		50		50		100
Klasselånerkort (Estimat er baseret på en skole med 800 elever)	KFU	1060	Udgift		80	80	80		240
Udgifter i alt (netto)					130	130	130		340
Model med 10 skoler									
Projektledelse (evaluering)	KFU	1060	Udgift		50		50		100
Klasselånerkort (Estimat er baseret på en skole med 800 elever)	KFU	1060	Udgift		800	800	800		2.400
Koordinator på en skole eller flere skoler (rekruttering af skoler mv.)	BUU	3330	Udgift		150				150
Udgifter i alt (netto)					1.000	800	850		2.650

Tablet 8. Udgifter til service - netværksmodel

1.000 kr., 2025 p/l	Udvalg	Bevilling	Indtægt/ Udgift	2024	2025	2026	2027	2028	I alt
Model med 1 skole									
Medarbejderressourcer til projektledelse, koordinering, facilitering, opfølgning, konceptualisering samt evaluering	KFU	1060	Udgift		100	100	100		300
Medarbejder ressourcer til forberedelse og deltagelse (fem skoler)	BUU	3330	Udgift		100	100	100		300
Udgifter i alt (netto)					200	200	200		600

1.000 kr., 2025 p/l	Udvalg	Bevilling	Indtægt/ Udgift	2024	2025	2026	2027	2028	I alt
Model med 5 netværk									
Medarbejderressourcer til projektledelse, koordinering, facilitering, opfølgning, konceptualisering samt evaluering	KFU	1060	Udgift		500	500	500		1.500
Medarbejder ressourcer til forberedelse og deltagelse (25 skoler)	BUU	3330	Udgift		500	500	500		1.500
Koordinator på en skole eller flere skoler (rekruttering af skoler mv.)	BUU	3330	Udgift		150				150
Udgifter i alt (netto)					1.150	1.000	1.000		3.150

Øvrige tekniske oplysninger

Bydele

Bydækkende: ☒											
Bispebjerg	☐	Indre by	☐	Vesterbro/Kgs. Enghave	☐	Valby	☐	Amager Øst	☐	Udenbys	☐
Nørrebro	☐	Østerbro	☐	Brønshøj/Husum	☐	Vanløse	☐	Amager Vest	☐		
Adresse											

Høring

Har budgetnotatet været i høring?	Ja	Nej
Ejendomsfaglig høring i KEK/ByK/KEJD		X
IT-projekt (KIT)		X

Tidligere afsatte midler

Der har ikke tidligere været afsat midler til formålet.